

สรุปผลการศึกษาและข้อเสนอแนะ

จากการศึกษารูปแบบชุมชนเสมือนบริเวณโดยรอบสถานีรถไฟฟ้าใต้ดินพหลโยธิน ผ่านการ ทบทวนแนวคิด ทฤษฎี การวิเคราะห์สภาพทางกายภาพ เศรษฐกิจ สังคมของพื้นที่ รวมทั้งการสำรวจ ภาคสนาม สามารถสรุปผลและเสนอแนะแนวทางในประเด็นต่างๆ ได้ ดังนี้

- 6.1 นิยามและความสำคัญของชุมชนเสมือน
- 6.2 รูปแบบชุมชนเสมือนที่เกิดขึ้นในพื้นที่โดยรอบสถานีรถไฟฟ้าใต้ดินพหลโยธิน
- 6.3 แนวทางการแก้ปัญหาทางกายภาพและการวางแผนของพื้นที่เพื่อรองรับการเกิดชุมชนเสมือนในพื้นที่โดยรอบสถานีรถไฟฟ้าใต้ดินพหลโยธิน
- 6.4 ข้อเสนอแนะในการศึกษารูปแบบชุมชนเสมือนในครั้งต่อไปและในพื้นที่อื่น

6.1 นิยามและความสำคัญของชุมชนเสมือน

ชุมชนเสมือน (Virtual Community) เป็นชุมชนในรูปแบบใหม่ที่มีการให้ความหมายไว้ใน ลักษณะต่างๆ ความหมายของชุมชนเสมือนตามที่คุณคนทั่วไปเข้าใจนั้น หมายถึงชุมชนที่กลุ่มคนอาจจะ ได้พบกันโดยตรงหรือไม่ก็ตาม แต่มีโอกาสสื่อสารกันด้วยถ้อยคำภาษาและความคิด ผ่านเครือข่าย คอมพิวเตอร์ โดยที่ชุมชนเสมือนนั้นยังคงต้องมีการอาศัยความเป็นชุมชนเดิม คือ พื้นที่อยู่บ้าง แต่ ลักษณะความสัมพันธ์มีการเปลี่ยนแปลงไป สิ่งต่างๆ ที่เกิดขึ้นในสังคมที่ซับซ้อนมีผลต่อความ รับผิดชอบร่วมกันในฐานะเป็นชุมชนเสมือนที่มีจิตสำนึกร่วมกัน มีหลักการและจุดมุ่งหมายร่วมกัน

อย่างไรก็ตาม การให้ความหมายของชุมชนเสมือนยังอธิบายว่า ชุมชนเสมือนเป็นชุมชนที่ เกิดขึ้นในพื้นที่ใดพื้นที่หนึ่ง ที่มีการพบปะกันของคนเดินเท้า โดยที่สมาชิกของชุมชนไม่จำเป็นต้องมี ความสัมพันธ์กันทางสังคม เป็นชุมชนที่เกิดขึ้นในช่วงเวลาใดช่วงเวลาหนึ่งไม่เฉพาะเจาะจง โดยอาจ เกิดขึ้นตลอดทั้งวัน การเกิดชุมชนเสมือนเป็นการแสดงให้เห็นถึงความมีชีวิตชีวาของพื้นที่นั้นๆ โดย มักจะเกิดขึ้นในพื้นที่ที่มีการใช้ประโยชน์ที่ดินและอาคารที่หลากหลาย ที่เอื้อให้เกิดการสัญจรทางเท้า โดยเฉพาะบนทางเท้าที่เป็นบริเวณจุดเปลี่ยนการสัญจร ซึ่งจะมีคนเดินเท้าสัญจรผ่านและเข้าถึงเป็น จำนวนมากตลอดทั้งวัน

การทบทวนแนวความคิดและการสำรวจภาคสนามด้วยการเก็บข้อมูลเชิงประจักษ์ พบว่า ชุมชนเสมือนเป็นปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นในบริเวณที่มีการพบปะกันของคนเดินเท้า บนทางเท้า ถนน หรือพื้นที่สาธารณะของเมือง โดยเฉพาะในบริเวณที่มีกิจกรรมของคนเดินเท้าหลายวัตถุประสงค์ หลายประเภทของกลุ่มคน ในหลายช่วงเวลาของวัน ในกรณีนี้พบว่า ปรากฏการณ์ดังกล่าว เกิดขึ้น

ชัดเจนที่สุดบนพื้นที่ทางทำสาธารณะริมถนนหลักโดยรอบสถานีรถไฟฟ้าใต้ดินพหลโยธิน ตามที่ Jacobs อ้างว่าถนนเป็นพื้นที่สาธารณะที่สำคัญที่สุดของเมือง และทางเท้าคือดัชนีชี้วัดคุณภาพของเมือง เมืองใดมีถนนและทางเท้าที่มีชีวิตชีวา รวมทั้งกิจกรรมอันหลากหลาย เมืองนั้นก็จะมีมนต์เสน่ห์ น่าสนใจ แต่ในทางตรงกันข้ามเมืองที่มีถนนซึ่งเรียบเหงาจะรู้สึกน่าเบื่อและไม่ปลอดภัย นอกจากนี้ Jacobs ยังสนับสนุนแนวความคิดของการผสมผสานการใช้ประโยชน์ที่ดินและอาคาร โดยส่งเสริมการพัฒนาเมืองให้เกิดความหนาแน่นที่เหมาะสม ซึ่งสอดคล้องกับลักษณะทางกายภาพ เศรษฐกิจ สังคมของพื้นที่ที่เอื้อให้เกิดชุมชนเสมือน เนื่องจากชุมชนเสมือนในบริเวณโดยรอบสถานีรถไฟฟ้าใต้ดินพหลโยธินเกิดขึ้นเนื่องจากมีการใช้พื้นที่ที่หลากหลาย เช่น พื้นที่พาณิชย์กรรมขนาดย่อยที่เป็นร้านค้าต่างๆ พื้นที่พาณิชย์กรรมขนาดใหญ่อย่างห้างเซ็นทรัลลาดพร้าว พื้นที่พักอาศัยในลักษณะต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นบ้านเดี่ยว อพาร์ทเมนต์ พื้นที่สถานศึกษา ฯลฯ และบริเวณที่เอื้อให้เกิดการสัญจรทางเท้าโดยเฉพาะบริเวณจุดเปลี่ยนการสัญจร ซึ่งในบริเวณนี้มีทั้งสถานีรถไฟฟ้าใต้ดิน ท่ารถตู้โดยสารประจำทาง จุดจอดรถโดยสารประจำทาง ทำให้ ชุมชนเสมือนเกิดขึ้นในช่วงเวลาไม่เฉพาะเจาะจงและเปลี่ยนแปลงรูปแบบไปตลอดเวลา ชุมชนเสมือนจึงเปรียบเสมือนตัวแทนของความมีชีวิตชีวาของพื้นที่ศึกษา

ชุมชนเสมือนยังเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้บริเวณนั้นๆ เกิดการเปลี่ยนแปลงการใช้ประโยชน์ที่ดินและอาคาร เนื่องจากการเกิดชุมชนเสมือนคือปรากฏการณ์ที่มีคนเดินเท้าสัญจรหลากหลายประเภท ผ่านเข้า-ออกพื้นที่ รวมทั้งจับจองพื้นที่เป็นจำนวนมากตลอดทั้งวัน และยังเป็นกิจกรรมที่หลากหลาย มีจุดเกิดปฏิสัมพันธ์ และซื้อขาย แลกเปลี่ยนสินค้าและข้อมูลข่าวสาร มีผลทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงการใช้ประโยชน์ที่ดินและอาคาร เพื่อรองรับบริเวณเฉพาะที่มีกิจกรรมต่างๆ เกิดขึ้น รวมทั้งรองรับความต้องการของผู้คนที่มีการเพิ่มปริมาณขึ้นจากการเกิดสถานีของระบบขนส่งมวลชนแห่งใหม่ การศึกษาและบันทึกรูปแบบของชุมชนเสมือนอย่างเป็นระบบ จึงทำให้สามารถนำไปใช้เป็นข้อมูลในการวางแผนการพัฒนาพื้นที่ และสามารถพัฒนาเทคนิค และวิธีการไปประยุกต์ใช้ในพื้นที่อื่นๆ ของเมืองต่อไปได้

6.2 รูปแบบชุมชนเสมือนที่เกิดขึ้นในพื้นที่โดยรอบสถานีรถไฟฟ้าใต้ดินพหลโยธิน

การเก็บข้อมูลเชิงประจักษ์อย่างเป็นระบบ จะทำให้สามารถบันทึกรูปแบบชุมชนเสมือน ที่ถือว่าเป็นปรากฏการณ์ชั่วคราวและเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา (temporary and emergent phenomena) ออกเป็นข้อมูลแผนภูมิได้ ทั้งนี้เพื่อนำข้อมูลดังกล่าวมาวิเคราะห์ผลหาความสัมพันธ์กับพื้นที่

6.2.1 สรุปวิธีการบันทึกข้อมูลเพื่อหารูปแบบชุมชนเสมือนอย่างเป็นระบบ

การบันทึกรูปแบบชุมชนเสมือนในครั้งนี มุ่งเน้นไปที่วิธีการเก็บข้อมูลเชิงประจักษ์ของปรากฏการณ์การใช้พื้นที่สาธารณะในรูปแบบต่างๆ ของคนเดินเท้าหลากหลายประเภท ทั้งการสัญจรผ่าน และการสัญจรเพื่อเข้าถึง (moving activity patterns) และการจับจองพื้นที่ของคนเดินเท้าเพื่อทำกิจกรรมต่างๆ (static activity patterns) ในช่วงเวลาต่างๆ ของวัน ทั้งวันระหว่างสัปดาห์และวันหยุดสุดสัปดาห์ หรืออีกนัยหนึ่งรวมทั้งกิจกรรมที่หยุดนิ่ง และกิจกรรมแบบเคลื่อนไหว โดยที่ปรากฏการณ์ดังกล่าวจะเกิดขึ้นอย่างแตกต่างหลากหลายตลอดทั้งวัน

ดังนั้น การบันทึกรูปแบบชุมชนเสมือน จึงจำเป็นต้องใช้วิธีการบันทึกที่เป็นระบบ ที่สามารถบันทึกรูปแบบการใช้พื้นที่สาธารณะดังกล่าวได้อย่างครอบคลุม ทั้งคนเดินเท้าหลากหลายประเภทในทุกช่วงเวลาต่างๆ และวันต่างๆ

ทั้งนี้ จากการทบทวนงานวิจัยที่ผ่านมาที่มีการใช้วิธีการบันทึกรูปแบบการใช้พื้นที่สาธารณะ สามารถเลือกวิธีการเก็บข้อมูลเชิงประจักษ์เพื่อทำการบันทึกชุมชนเสมือนในพื้นที่โดยรอบสถานีรถไฟใต้ดินพหลโยธิน ทั้งหมด 4 วิธี ได้แก่

- 1) การบันทึกรูปแบบกิจกรรมการจับจองพื้นที่ของคนเดินเท้า ตามช่วงเวลาต่างๆ ของวัน
- 2) การบันทึกอัตราการสัญจรผ่านของคนเดินเท้าในพื้นที่ ตามช่วงเวลาต่าง ๆ ของวัน
- 3) การบันทึกรูปแบบการเลือกเส้นทางนิยมสัญจรของคนเดินเท้าในพื้นที่ตามช่วงเวลา ต่างๆ ของวัน
- 4) การบันทึกระดับการเข้าใช้พื้นที่อย่างหลากหลายตามช่วงเวลาต่างๆ ของวัน

ในการเก็บข้อมูลเชิงประจักษ์ตามวิธีการดังกล่าว มีการออกแบบเทคนิคและวิธีการโดยกำหนดเป็นเงื่อนไขต่างๆ โดยในการเก็บข้อมูลครั้งนี้ ได้กำหนดปฏิบัติทั้งในวันธรรมดาและวันหยุดสุดสัปดาห์ ในวันธรรมดาคะทำการบันทึกในวันระหว่างสัปดาห์ ได้แก่ วันอังคารถึงวันพฤหัสบดี การยกเว้นการเก็บข้อมูลในวันจันทร์และวันศุกร์ เนื่องจากวันจันทร์และวันศุกร์เป็นวันต้นและท้ายสัปดาห์ ซึ่งอาจมีปัจจัยอื่นๆ ที่มีผลต่อการตัดสินใจในการเดินทางเป็นกรณีพิเศษ เช่น วันศุกร์ ในช่วงเวลาเย็นคนทำงานอาจจะไม่เดินทางกลับบ้านในเวลาเดิมเนื่องจากเป็นวันท้ายสัปดาห์จึงอาจจะมีการสังสรรค์กับเพื่อน เป็นต้น การเก็บข้อมูลในวันหยุดสุดสัปดาห์นั้น เนื่องจากต้องการบันทึกรูปแบบการใช้พื้นที่ที่เปลี่ยนแปลงไปจากชุมชนเสมือนในวันธรรมดาที่อาจมีรูปแบบแตกต่างกันไป ทั้งประเภทของคน ปริมาณ ขอบเขตพื้นที่ และเวลาในการใช้พื้นที่ เพื่อให้ได้ภาพปรากฏการณ์ของชุมชนเสมือนในพื้นที่ได้อย่างสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

และเนื่องจากชุมชนเสมือนเป็นปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นต่อเนื่องตลอดทั้งวัน ไม่เฉพาะเวลาใดเวลาหนึ่ง การเก็บข้อมูลเพื่อให้ได้ภาพที่ครบถ้วนสมบูรณ์ จึงจำเป็นต้องทำการบันทึกซ้ำในตลอดทุกช่วงเวลาของวัน เพื่อให้ได้เป็นภาพที่แสดงรูปแบบที่เป็นตัวแทนของการใช้พื้นที่สาธารณะที่ใกล้เคียงความจริงมากที่สุด

ผลของการเก็บข้อมูลเชิงประจักษ์ทั้ง 4 วิธี พบว่า สามารถบันทึกปรากฏการณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้นของคนเดินเท้าหลากหลายประเภท ในช่วงเวลาต่างๆ ได้อย่างครบถ้วนและเป็นระบบ ปัญหาที่พบในการสำรวจนั้น ได้แก่ ปริมาณของคนในพื้นที่ที่จะมีเป็นจำนวนมาก เนื่องจากจำนวนคนนั้นเป็นตัวแปรพื้นฐานของการเกิดชุมชนเสมือนอยู่แล้ว ดังนั้นในการเก็บข้อมูลจำเป็นต้องแบ่งกลุ่มผู้ใช้พื้นที่ออกเป็นประเภทและแยกเป็นชั้นข้อมูลการบันทึก(Layers) ในหนึ่งสัปดาห์สามารถทำการเก็บข้อมูลได้เพียง 3 วันเท่านั้น คือ วันอังคาร วันพฤหัสบดี และวันเสาร์ จึงจำเป็นต้องออกแบบวิธีการสำรวจให้มีประสิทธิภาพมากที่สุดเพื่อให้ได้ข้อมูลที่ชัดเจนและถูกต้องที่สุดบนตัวแปรเดียวกัน เช่น ในการสำรวจเพื่อบันทึกปริมาณคนเดินเท้าที่สัญจรผ่านในแต่ละด้านนั้น จำนวนของคนบันทึกต้องมีสัดส่วนที่เหมาะสมกับจำนวนด้าน เพื่อให้การลงพื้นที่สำรวจพร้อมกันในช่วงเวลาที่กำหนด และจะต้องวางแผนบันทึกให้เป็นวันเดียวกัน เช่น ทำการบันทึกข้อมูลในวันอังคาร ช่วงเวลา 08.00-09.00 น. หากจำนวนคนบันทึกมีไม่เพียงพอที่จะสามารถบันทึกข้อมูลในช่วงเวลาดังกล่าวได้ จะต้องทำการบันทึกข้อมูลช่วงเวลา 08.00-09.00 น. ในวันอังคารของสัปดาห์ถัดไป ส่วนปัญหาอื่นๆ ที่มีผลต่อการเก็บข้อมูล เช่น สภาพอากาศที่แปรปรวน หรือฝนตก เนื่องจากมีผลต่อการตัดสินใจในการเดินทาง ทำให้ข้อมูลที่ได้มีความคลาดเคลื่อน จึงต้องทำการเก็บข้อมูลใหม่ในวันเดียวกันของสัปดาห์ถัดไป

6.2.2 สรุปรูปแบบชุมชนเสมือนที่เกิดขึ้นในพื้นที่โดยรอบสถานีรถไฟฟ้าใต้ดินพหลโยธิน

ชุมชนเสมือนโดยรอบสถานีรถไฟฟ้าใต้ดินพหลโยธิน จะเกิดขึ้นอย่างชัดเจนในบริเวณที่มีการจับจองพื้นที่สาธารณะอย่างหนาแน่น เป็นพื้นที่ที่มีการเปลี่ยนรูปแบบการสัญจร รวมทั้งบริเวณที่มีหาบเร่แผงลอย ซึ่งมักจะเป็นพื้นที่ทางเท้าริมเส้นทางสัญจรหลัก กล่าวโดยสรุปได้ดังนี้

- การจับจองพื้นที่เพื่อทำกิจกรรมของคนเดินเท้า หรือกิจกรรมแบบหยุดนิ่ง (static activity) เช่น ยืน หยุดซื้อขายแลกเปลี่ยนสินค้า ข้อมูลข่าวสารต่างๆ มักเกิดขึ้นในบริเวณที่เป็นจุดเปลี่ยนการสัญจรรูปแบบต่างๆ และบริเวณที่เป็นย่านการค้า โดยจะเกิดขึ้นในช่วงเวลาเย็นมากที่สุด พื้นที่ดังกล่าว ได้แก่ พื้นที่บริเวณหน้าห้างสรรพสินค้าเซ็นทรัล ป้าย

รถประจำทางบริเวณร้านถ่ายรูป ทางเข้าหน้าสถานีรถไฟฟ้าวัดพลโยธินประตูเซ็นทรัล และพื้นที่บนทางเท้าจากบันไดสะพานลอยรถไฟฟ้าไปจนถึงชุ้มขายของ โดยประเภทผู้ใช้ที่พบมากที่สุดคือ คนทำงาน

- การจับจองพื้นที่เพื่อทำกิจกรรมของคนเดินเท้า ที่เป็นกิจกรรมแบบเคลื่อนไหว (moving activity) เช่น การเดิน การวิ่ง การออกกำลังกาย ซึ่งพบมากที่สุดบนทางเท้าริมถนนสายหลักของพื้นที่ศึกษา ได้แก่ ถนนพลโยธิน ถนนลาดพร้าว ในวันธรรมดาจะเกิดขึ้นในช่วงเวลาเย็นและประเภทผู้ใช้จะพบคนทำงานมากที่สุด ส่วนวันหยุดสุดสัปดาห์จะพบมากตั้งแต่ช่วงกลางวันไปถึงเย็น ประเภทผู้ใช้จะเป็นนักศึกษาวัยรุ่น และคนทำงาน และยังพบกิจกรรมการออกกำลังกาย ในสวนสาธารณะสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ซึ่งผู้เข้าใช้จะเป็นคนชราในช่วงเวลาเย็นมากที่สุดเช่นกัน

- การสัญจรผ่าน (move through) ของคนเดินเท้า จะพบว่าบริเวณที่มีการสัญจรผ่านเพื่อเข้ามายังพื้นที่ศึกษา คือ สถานีรถไฟฟ้าวัดพลโยธิน (ประตูเซ็นทรัล) เนื่องจากบริเวณดังกล่าว จะเป็นพื้นที่เชื่อมต่อกับสถานีรถไฟฟ้าวัดพลโยธินไปยังพื้นที่ต่าง ๆ เช่น ห้างสรรพสินค้าเซ็นทรัล ย่านร้านค้าต่างๆ จุดเปลี่ยนการสัญจรรูปแบบต่างๆ ทั้งป้ายรถโดยสารประจำทาง ท่ารถตู้ และจุดจอดรถบริการสาธารณะ และเส้นทางที่คนนิยมสัญจรผ่านสูงสุดทั้งในวันธรรมดาและวันหยุดสุดสัปดาห์ คือ ประตูเซ็นทรัล ประเภทผู้ใช้ที่พบมากที่สุดคือ นักศึกษา และคนทำงาน

- การสัญจรเพื่อการเข้าถึง (move to) ของคนเดินเท้า จะพบว่าเส้นทางที่นิยมเลือกใช้เพื่อการสัญจรเพื่อเข้าถึงมากที่สุด คือ เส้นทางจากประตูเซ็นทรัลขึ้นสะพานลอยเพื่อไปยังห้างสรรพสินค้าเซ็นทรัล และมีการหยุดชั่วคราวเพื่อทำกิจกรรมซื้อขายสินค้าบริเวณทางเท้าริมถนนเรื่อยไปจนถึงชุ้มขายของและเดินต่อเพื่อเข้าไปยังห้างสรรพสินค้าเซ็นทรัล อีกเส้นทางก็คือ เส้นทางจากป้ายรถประจำทางฝั่งตรงข้ามห้างสรรพสินค้าเซ็นทรัลผ่านประตูโอดีสซั่มผ่านไปออกที่ประตูเซนต์จอห์น แล้วเดินตรงไปเลี้ยวเข้าซอยลาดพร้าว 4 เพื่อเดินต่อไปยังมหาวิทยาลัยเซนต์จอห์น โดยไม่มีการหยุดระหว่างทาง เนื่องจากมีจุดหมายที่แน่นอน ประเภทผู้ใช้ที่พบมากที่สุดคือ นักศึกษา ในช่วงเวลาเช้า

และจากการเก็บข้อมูลเชิงประจักษ์ ก็ทำให้สามารถสรุปความสัมพันธ์ของรูปแบบการใช้ประโยชน์ที่ดินและอาคารกับปรากฏการณ์การใช้พื้นที่ของคนเดินเท้ารูปแบบต่างๆ และพื้นที่สาธารณะได้ ดังนี้

- พื้นที่สาธารณะที่ได้รับความนิยมในการใช้งาน โดยเน้นระบอบจุดที่มีการซ้อนทับของกิจกรรมต่างๆ การพบปะพูดคุย และซื้อขาย ของคนเดินเท้าหลากหลายประเภท ซึ่งเป็นปรากฏการณ์ของชุมชนเสมือน ได้แก่ พื้นที่บนทางเท้าบริเวณหน้าห้างสรรพสินค้า

เซ็นทรัล จากข้อมูลการศึกษารูปแบบ พบว่ากิจกรรมที่เกิดขึ้นในพื้นที่ดังกล่าว ส่วนมากจะเป็นกิจกรรมการพบปะพูดคุย ของกลุ่มคนหลายประเภท ทั้งคนทำงาน นักศึกษา ฯลฯ นอกจากนี้พื้นที่หน้าห้างสรรพสินค้าเซ็นทรัลแล้ว บริเวณที่มีกิจกรรมการจับจองพื้นที่ของคนเดินเท้าอีกบริเวณก็คือ บริเวณร้านถ่ายรูปตรงข้ามกับห้างสรรพสินค้าเซ็นทรัล ซึ่งกิจกรรมที่เกิดขึ้น ได้แก่ การเปลี่ยนการสัญจรจากรถไฟฟ้าไปเป็นรถโดยสารประจำทาง

- พื้นที่สาธารณะที่เกิดกิจกรรมแบบเคลื่อนที่จะมีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ในการใช้งานที่ได้จัดเอาไว้ เช่น การเดินบนทางเท้า เพราะทางเท้ามีหน้าที่ในการเป็นพื้นที่เพื่อการสัญจรเช่นเดียวกับถนน หรือการออกกำลังกายในสวนสาธารณะสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ส่วนพื้นที่ที่เกิดกิจกรรมแบบหยุดนิ่ง บางจุดการใช้งานไม่มีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้เท่าที่ควร เช่น บนทางเท้าจากบันไดสะพานลอยรถไฟฟ้าไปจนถึงชุ้มขายของหน้าทางเข้าห้างสรรพสินค้าเซ็นทรัล มีการตั้งแผงขายของตลอดแนว เนื่องจากทางเท้าบริเวณนี้เป็นทางโค้งที่มีความแคบมาก และเป็นพื้นที่ที่มีการสัญจรของคนเดินเท้าเพื่อไป-มาระหว่างสถานีรถไฟฟ้าพหลโยธินกับห้างสรรพสินค้าเซ็นทรัลตลอดเวลา โดยเฉพาะช่วงเวลาเย็นหลังเลิกงานทำให้การสัญจรทางเท้าเกิดความแออัดเป็นอย่างมาก

- พื้นที่และเส้นทางสาธารณะที่มีผู้เข้าไปใช้และเกิดรูปแบบกิจกรรมที่หลากหลาย จากการศึกษาคำสัมภาษณ์ของกิจกรรมการจับจองพื้นที่ของคนเดินเท้ากับการเลือกเส้นทางนิยมสัญจรของคนเดินเท้า สรุปได้ว่า ผู้ที่เข้าไปใช้พื้นที่บริเวณโดยรอบสถานีรถไฟฟ้าใต้ดินพหลโยธิน ส่วนใหญ่จะเป็นคนวัยทำงาน โดยใช้เส้นทางที่เชื่อมจากสถานีพหลโยธินที่เชื่อมต่อไปยังพื้นที่บริเวณที่เป็นจุดเปลี่ยนการสัญจร พื้นที่สาธารณะที่พบว่ามีผู้ใช้หลากหลาย และมีรูปแบบกิจกรรมหลากหลายประเภท คือ พื้นที่บริเวณหน้าห้างสรรพสินค้าเซ็นทรัล บริเวณร้านถ่ายรูปตรงข้ามกับห้างสรรพสินค้าเซ็นทรัล โดยเฉพาะบริเวณหน้าห้างสรรพสินค้าเซ็นทรัล เนื่องจากเป็นพื้นที่ที่เข้าถึงง่าย และเป็นจุดที่สามารถเปลี่ยนการสัญจรไปยังระบบต่างๆ ได้ รวมทั้งยังเป็นจุดที่มีพื้นที่เชื่อมต่อกับสถานีรถไฟฟ้าใต้ดินพหลโยธิน(ประตูเซ็นทรัล) ซึ่งเป็นจุดที่มีอัตราการสัญจรผ่านของคนเดินเท้าสูงสุดทั้งในวันธรรมดาและวันหยุดสุดสัปดาห์

จากผลการศึกษา จะเห็นได้ว่าชุมชนเสมือนจะเกิดขึ้นมากที่สุดบริเวณหน้าห้างสรรพสินค้าเซ็นทรัล ด้านข้างห้างสรรพสินค้าเซ็นทรัล และหน้าร้านถ่ายรูปริมถนนพหลโยธิน ซึ่งกิจกรรมที่เกิดขึ้นในแต่ละบริเวณจะมีความแตกต่างกันเนื่องจากปัจจัยหลายประการ ดังนี้

- 1) จุดจอดรถประจำทาง เป็นบริเวณที่คนเดินเท้าจะเข้าไปใช้เพื่อจอดรถประจำทางเพื่อเดินทางกลับบ้านในพื้นที่ต่อเนื่อง เช่น บางเขน มีนบุรี ฯลฯ ซึ่งจะมีจำนวนมากใน

ช่วงเวลาเย็น ตรงกันข้ามกับช่วงเวลาเช้าที่คนจะเดินทางเข้าเมืองเพื่อเรียนหรือทำงาน ทำให้บริเวณหน้าร้านถ่ายรูปรถมถนนพลโยธินจะมีผู้เข้าใช้เป็นจำนวนมาก ด้วยความจำเป็นที่ต้องรอรถประจำทางในบริเวณดังกล่าว จึงทำให้มีคนเข้าใช้พื้นที่ในบริเวณเหล่านี้ตามช่วงเวลาต่างๆ

- 2) จุดจอดรถบริการสาธารณะ มีการกำหนดจุดจอดที่ชัดเจน ทำให้คนที่ต้องการใช้บริการต้องเดินตามเส้นทางด้านข้างห้างสรรพสินค้าเซ็นทรัล เพื่อไปยังจุดจอดรถ ทำให้เส้นทางดังกล่าวมีคนเดินเท้านิยมสัญจรผ่านเป็นจำนวนมาก
- 3) ข้อปฏิบัติของรถไฟฟ้า กล่าวคือ บันไดเลื่อนของสะพานลอยรถไฟฟ้าใต้ดินริมถนนพลโยธินฝั่งห้างสรรพสินค้าเซ็นทรัล ที่กำหนดบังคับให้ใช้เป็นทางลงเท่านั้น จึงทำให้คนเดินเท้าที่มาจากสถานีรถไฟฟ้าใต้ดินจำเป็นต้องใช้เส้นทางดังกล่าว ในขณะที่คนจากห้างสรรพสินค้าเซ็นทรัล ที่ต้องการไปยังสถานีรถไฟฟ้าใต้ดินไม่สามารถขึ้นบันไดทางนี้ได้ จึงต้องออกจากห้างด้วยประตูข้างหรือเดินไปด้านข้างของห้างสรรพสินค้าเซ็นทรัลเพื่อไปใช้บันไดอีกทางไปยังสถานีรถไฟฟ้าใต้ดินหรือเพื่อข้ามไปยังฝั่งตรงข้าม ทำให้เส้นทางด้านข้างของห้างสรรพสินค้าเซ็นทรัลมีคนนิยมสัญจรเป็นจำนวนมาก
- 4) กฎระเบียบของห้างสรรพสินค้าเซ็นทรัล ที่ไม่อนุญาตให้หาบเร่ แผงลอยเข้ามาขายสินค้าบริเวณหน้าห้าง ทำให้การขายสินค้าบนทางเท้าที่เอื้อให้เกิดการเดินเท้า ก็จะสามารถขายได้ในพื้นที่ที่กำหนดไว้ คือ บนทางเท้าที่กรุงเทพมหานคร รับผิดชอบ ได้แก่บริเวณด้านข้างของห้างสรรพสินค้า และทางเท้าริมถนนพลโยธิน ส่งผลให้เกิดรูปแบบการจับจองพื้นที่เพื่อทำกิจกรรมการซื้อขายในบริเวณดังกล่าวเป็นจำนวนมาก
- 5) ระยะเวลาเปิด-ปิดห้างสรรพสินค้าเซ็นทรัล เนื่องจากเป็นสถานที่ที่ดึงดูดผู้คนจากพื้นที่อื่นให้เข้ามาในพื้นที่ จึงทำให้เห็นว่าช่วงเวลาที่เกิดปรากฏการณ์ต่างๆ ของคนเดินเท้าเป็นจำนวนมากนั้นจะเป็นเวลาที่ห้างสรรพสินค้าเซ็นทรัลเปิดให้บริการ
- 6) ประตูเข้า-ออกห้างสรรพสินค้าเซ็นทรัล ประตูที่อยู่ในบริเวณที่เชื่อมต่อกับจุดจอดรถบริการสาธารณะ จะเป็นประตูที่มีคนผ่านเข้า-ออกห้างสรรพสินค้าเซ็นทรัลเป็นจำนวนมาก ทำให้เกิดกิจกรรมต่างๆ ของคนเดินเท้าในบริเวณพื้นที่ต่อเนื่องดังกล่าว

จะสังเกตได้ว่ากฎระเบียบหรือข้อบังคับต่างๆ นั้น จะมีความสำคัญในการที่จะควบคุมกิจกรรมต่างๆ ให้เกิดขึ้นในบริเวณไหน หรือเวลาใด แม้แต่การตัดสินใจเลือกใช้เส้นทางสัญจรทางเท้าเส้นทางใดก็เพราะมีข้อกำหนดบางอย่างควบคุมอยู่

อย่างไรก็ตามพบว่า ชุมชนเสมือนที่เกิดขึ้นโดยรอบสถานีรถไฟฟ้าใต้ดินพหลโยธินนั้น ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงการใช้ประโยชน์ที่ดินและอาคารที่ยังไม่ชัดเจนนัก ซึ่งคาดว่าจะมีปัจจัยหลายด้าน เช่น ระยะเวลาที่เปิดให้บริการรถไฟฟ้าใต้ดินนั้นยังไม่นาน กรรมสิทธิ์ที่ดิน การใช้ประโยชน์ที่ดินและอาคารในพื้นที่ศึกษา ส่วนใหญ่นั้นเป็นเพื่อการพาณิชย์กรรมอยู่แล้ว แต่กระนั้นก็ตาม พบว่า มีการเปลี่ยนแปลงพื้นที่ขนาดใหญ่ เพื่อรองรับศักยภาพการเข้าถึงที่เพิ่มขึ้น เช่น ห้างยูเนี่ยนมอลล์ริมถนนลาดพร้าว อาคารพาณิชย์ริมถนนลาดพร้าวฝั่งตรงกันข้ามกับห้างยูเนี่ยนมอลล์ มีการเปลี่ยนแปลงเป็นร้านค้าต่างๆ เช่น ขายเสื้อผ้า เครื่องประดับ ร้านเสริมสวย ร้านอาหาร ฯลฯ

6.3 แนวทางการแก้ปัญหาทางกายภาพ และการวางแผนของพื้นที่เพื่อรองรับการเกิดชุมชนเสมือนในพื้นที่โดยรอบสถานีรถไฟฟ้าใต้ดินพหลโยธิน

จากการวิเคราะห์สภาพทางกายภาพ เศรษฐกิจ สังคมของพื้นที่ และการเก็บข้อมูลเชิงประจักษ์ จะเห็นได้ว่าบริเวณที่มีศักยภาพในการเปลี่ยนแปลงการใช้ที่ดินและอาคาร ได้แก่ พื้นที่ต่อเนื่องกับจุดขึ้น-ลงสถานีรถไฟฟ้าใต้ดินพหลโยธินบริเวณริมถนนลาดพร้าวทั้งสองฝั่ง และบริเวณอาคารพาณิชย์ริมถนนพหลโยธิน เป็นบริเวณที่สามารถพัฒนาให้เป็นพื้นที่กิจกรรมการค้าที่ต่อเนื่องกันได้ และยังเป็น การเพิ่มร้านค้าห้วงมถนนให้มากขึ้นเนื่องจากบริเวณดังกล่าวเป็นพื้นที่ริมถนนบริเวณทางแยกลาดพร้าว ซึ่งจะทำให้พื้นที่ในบริเวณนี้มีความเชื่อมโยงกันด้วยรูปแบบของกิจกรรมที่เกิดขึ้น จากคนเดินเท้าที่เข้ามาใช้พื้นที่ทั้งที่สัญจรผ่านและสัญจรเพื่อเข้าถึง พื้นที่ในบริเวณเหล่านี้มีปริมาณของคนเดินเท้าที่เข้าใช้พื้นที่เป็นจำนวนมาก และบนทางเท้าก็เป็นพื้นที่ที่เกิดกิจกรรมหลากหลายตลอดทั้งวัน จึงควรมีการปรับปรุงทางเท้าในพื้นที่เพื่อให้เกิดความสะดวกในการสัญจรและในการทำกิจกรรมต่างๆ เช่น การยืนรอรถประจำทาง การหยุดเพื่อซื้อสินค้า การพูดคุย แลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารต่างๆ เป็นต้น อีกทั้งยังเป็นการสร้างสภาพแวดล้อมของการเดินเท้าที่สามารถดึงดูดให้เกิดการเดินเท้าทั้งที่สัญจรผ่านและสัญจรเพื่อเข้าถึงตลอดเวลา

จากปัจจัยหลายอย่างที่มีผลต่อการเกิดขึ้นของชุมชนเสมือนในพื้นที่ศึกษา สามารถนำมาเป็นข้อมูลเพื่อใช้ในการวางแผนรองรับการเกิดชุมชนเสมือนได้ โดยเฉพาะในเรื่องของการวางแผนบริเวณที่เป็นจุดเชื่อมต่อของการสัญจร จะต้องให้มีความต่อเนื่องและสะดวกในการเปลี่ยนการสัญจรในรูปแบบต่างๆ การกำหนดจุดจอดรถบริการซึ่งส่งผลต่อเส้นทางที่คนเดินเท้าจะเลือกเพื่อการสัญจรรวมถึงการวางแผนในการจัดระเบียบการค้าขายบนทางเท้าหรือพื้นที่สาธารณะ ควรมีข้อกำหนดที่เอื้อประโยชน์

ให้แก่ทั้งผู้ซื้อและผู้ขายโดยไม่รบกวนการใช้พื้นที่เพื่อทำกิจกรรมในลักษณะอื่นๆ เช่นการสัญจรทางเท้า เพราะกิจกรรมการซื้อขายบนทางเท้านั้นเอื้อให้เกิดการเดินเท้าที่มากขึ้น

เนื่องจากชุมชนเสมือนเป็นปัจจัยสำคัญในการกระตุ้นให้เกิดการเปลี่ยนแปลงการใช้ประโยชน์ที่ดินและอาคาร เพื่อเอื้อประโยชน์สูงสุดต่อชุมชนเสมือนในพื้นที่เฉพาะนั้นๆ ซึ่งพื้นที่ส่วนใหญ่ที่เกิดชุมชนเสมือนจะมีการเปลี่ยนแปลงการใช้ประโยชน์ที่ดินและอาคารเป็นการพาณิชย์กรรม และพื้นที่ว่างจะมีการพัฒนาต่อเนื่องจากผลกระทบของชุมชนเสมือนในพื้นที่ ดังนั้นในการวางแผนหรือออกแบบพื้นที่เมือง ควรคำนึงถึงปัจจัยที่ทำให้เกิดชุมชนเสมือนในพื้นที่ใดพื้นที่หนึ่งได้นั้น บริเวณโดยรอบควรเป็นพื้นที่พาณิชย์กรรม เพื่อให้เกิดกิจกรรมที่สอดคล้องกันระหว่างคนเดินเท้าและการใช้พื้นที่ ซึ่งพื้นที่ต่อเนื่องก็จะสามารถพัฒนาหรือเปลี่ยนแปลงจากอิทธิพลของการเกิดชุมชนเสมือนได้ และในการออกแบบระบบสัญจรทางเท้าในเมือง ควรออกแบบให้มีความเชื่อมต่อระหว่างย่านและรูปแบบต่างๆ ของกิจกรรมของคนเดินเท้าในเมือง เพื่อเอื้อให้มีการเกิดการสัญจรทางเท้ามากขึ้น

ชุมชนเสมือนมักจะเกิดเฉพาะในพื้นที่ของเมืองที่มีประโยชน์การใช้สอยของที่ดินและอาคารเอื้อให้เกิดการสัญจรทางเท้าหลากหลายวัตถุประสงค์ ทั้งการสัญจรผ่าน และการสัญจรเพื่อเข้าถึงที่ศึกษาค้นหาแน่นอนตลอดทั้งวัน โดยเฉพาะพื้นที่ที่เป็นจุดเปลี่ยนการสัญจรที่สำคัญ ซึ่งบริเวณสถานีรถไฟฟ้าเป็นจุดที่เปิดโอกาสให้ผู้คนหลากหลายจากต่างพื้นที่เดินทางเข้าและออกจากบริเวณได้อย่างสะดวกขึ้น นอกจากนั้นเพื่อเป็นการใช้ศักยภาพของพื้นที่อย่างเต็มที่ ในปัจจุบันสำนักงานนโยบายและแผนการขนส่งและจราจร (สนข.) ได้ดำเนินการพัฒนาโครงข่ายระบบขนส่งมวลชนระบบรางอยู่ในระยะที่ 1 (ปี 2545-2554) เป็นระยะของการปรับตัวพัฒนา เพื่อการขนส่งภายในเมืองทั้งระบบ เพราะฉะนั้นบริเวณที่เป็นสถานีรถไฟฟ้านอกจากจะมีการศึกษาความเหมาะสมทางด้านวิศวกรรมและการจราจร เศรษฐกิจ การเงิน การลงทุน ผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อม รวมทั้งการออกแบบรายละเอียดอย่างรอบคอบและครบถ้วนแล้ว ควรมีการศึกษากิจกรรมต่างๆ ที่เกิดขึ้นในพื้นที่นั้นๆ และบริเวณโดยรอบ เพื่อสามารถใช้เป็นข้อมูลในการวางแผนการรองรับชุมชนเสมือนที่อาจเกิดขึ้นได้อย่างมีประสิทธิภาพและเพื่อให้การใช้พื้นที่เกิดประโยชน์สูงสุด อีกทั้งยังทำให้การวางแผนการใช้พื้นที่ในบริเวณนั้นๆ สอดคล้องกับพฤติกรรมของคนเดินเท้าที่จะเพิ่มจำนวนขึ้นเมื่อมีการเปิดให้บริการรถไฟฟ้าในสายต่างๆ

และสามารถสรุปการวางแผนพื้นที่เพื่อรองรับการเกิดชุมชนเสมือนขึ้นในพื้นที่อื่นๆ ดังนี้

- 1) พื้นที่ที่ต้องการให้เกิดชุมชนเสมือน ต้องมีการใช้ประโยชน์ที่ดินและอาคารที่หลากหลาย เพื่อให้เกิดวัตถุประสงค์ของการเข้าใช้พื้นที่ที่หลากหลาย โดยกลุ่มคนประเภทต่างๆ ในหลายช่วงเวลา อย่างไรก็ตาม การใช้ประโยชน์ที่ดินและอาคารที่หลากหลายดังกล่าว ต้องมีความเหมาะสมและพอดี เช่น การพาณิชย์กรรมควรเน้นเฉพาะถนนสายหลักเท่านั้น ในขณะที่ถนนสายรองอาจเป็นพื้นที่พักอาศัย การเกิดชุมชนเสมือนนั้น ไม่ได้แสดงถึง

ความหมายในแง่บวกเสมอไป เพราะอาจส่งผลทำให้ผิดวัตถุประสงค์ของการใช้พื้นที่ใน ย่านพักอาศัยที่ต้องการความเงียบสงบ

- 2) ปัจจัยทางกายภาพที่พบว่ามีส่วนมากต่อรูปแบบของชุมชนเสมือนได้แก่ ทางเข้า-ออกและ เวลาเปิด-ปิดอาคารขนาดใหญ่ในพื้นที่ จุดขึ้น-ลงสถานีขนส่งสาธารณะต่างๆ ทิศทางการสัญจรเข้า-ออกเมืองในช่วงเช้า-เย็น ตำแหน่งและทิศทางการบังคับการสัญจรของ สะพานลอย ขนาดทางเท้า และกิจกรรมจร เช่นหาบเร่แผงลอย เป็นต้น ดังนั้น ควรมีการ ดำเนินการในภาพรวมที่ทำให้เกิดความสอดคล้องระหว่างกิจกรรมและการสัญจร รวมทั้ง ตำแหน่งการจับจองพื้นที่สาธารณะต่างๆ เนื่องจากความขัดแย้งระหว่างลักษณะทาง กายภาพของพื้นที่ และรูปแบบกิจกรรมที่เกิดขึ้นจะนำไปสู่ปัญหาการสัญจรทางเท้า รวมทั้งแนวโน้มของการลดลงของปรากฏการณ์ชุมชนเสมือน
- 3) กิจกรรมการสัญจรและการจับจองพื้นที่เพื่อทำกิจกรรมต่างๆ นั้น ต้องการลักษณะของ พื้นที่ที่แตกต่างกัน กล่าวคือ กิจกรรมการสัญจรจะเกิดบนทางเท้าที่เป็นเส้นทางที่สำคัญ เพื่อการเข้าถึงอาคารที่สำคัญต่างๆ และเป็นจุดเปลี่ยนรูปแบบการสัญจร จึงต้องการพื้นที่ ทางเท้าที่สามารถสัญจรได้อย่างสะดวก ส่วนการจับจองพื้นที่เพื่อทำกิจกรรมต่างๆ นั้น ต้องการพื้นที่สาธารณะที่มีขนาดใหญ่เพื่อสามารถทำกิจกรรมต่างๆ เช่น การพูดคุย หยุด รอ การซื้อขาย แลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร ฯลฯ ได้ โดยไม่รบกวนการสัญจรทางเท้า ดังนั้นในพื้นที่ของเมืองต้องมีการวางแผนสำหรับพื้นที่ทั้งสองประเภทนี้อย่างสมดุล เพื่อ ไม่ให้เกิดการใช้งานที่ซ้อนทับกันของวัตถุประสงค์
- 4) อย่างไรก็ตาม พื้นที่ที่ถูวางแผนให้มีการใช้งานได้อย่างสมดุลนั้น อาจมีความเป็นไปได้ที่ จะดึงดูดกิจกรรมที่ต่อเนื่องตามมา เช่น หาบเร่ แผงลอย ดังนั้นจึงจำเป็นต้องมีการ วางแผนด้านกายภาพของพื้นที่ ให้รองรับและสอดคล้องกับปัจจัยดังกล่าวข้างต้นทั้งหมด

6.4 ข้อเสนอแนะในการศึกษารูปแบบชุมชนเสมือนในครั้งต่อไป และในพื้นที่อื่น

ในการศึกษารูปแบบชุมชนเสมือนในครั้งต่อไปนั้น สามารถทำได้ 2 ลักษณะ คือการศึกษา รูปแบบชุมชนเสมือนในพื้นที่เดิมเพื่อเป็นกาศึกษาต่อเนื่องจากเดิม หรือการศึกษารูปแบบชุมชน เสมือนในพื้นที่อื่น

6.4.1 การศึกษารูปแบบชุมชนเสมือนในพื้นที่โดยรอบสถานีรถไฟฟ้าใต้ดินพหลโยธิน

เนื่องจากการศึกษาในครั้งนี้เน้นไปที่ขั้นตอนวิธีการบันทึกข้อมูล ซึ่งเป็นการเก็บข้อมูล เิงประจักษ์ หรือข้อมูลที่ได้มาจากการสังเกตการณ์ของผู้สำรวจ ซึ่งการศึกษาพื้นที่บริเวณ โดยรอบสถานีรถไฟฟ้าใต้ดินพหลโยธิน เป็นพื้นที่ที่มีความซับซ้อน หลายมิติ ทั้งในแง่ของผู้ใช้

ที่มีความหลากหลาย โดยมีปัจจัยที่จะทำให้เกิดความแตกต่างกัน ได้แก่ ลักษณะของวัน ธรรมดาและวันหยุดสุดสัปดาห์ เทศกาลต่างๆ ช่วงปิดเทอม และช่วงที่มีกิจกรรมพิเศษของ ห้างสรรพสินค้าเซ็นทรัล ทำให้ข้อมูลที่ได้นั้นอาจไม่ถูกต้องที่สุด เนื่องจากข้อจำกัดด้านเวลา ซึ่งการการศึกษาในครั้งนี้สามารถเป็นฐานให้เกิดการศึกษาต่อเนื่องในพื้นที่เดิม โดยมี ข้อเสนอแนะในการเก็บข้อมูลดังนี้

- การกำหนดช่วงเวลาในการเก็บข้อมูล ควรทำการเก็บข้อมูลในช่วงเวลาเปิดและปิด ห้างสรรพสินค้าเซ็นทรัลด้วย เนื่องจากเป็นช่วงเวลาที่จะมีคนเข้าใช้พื้นที่เป็นจำนวนมาก ซึ่งมีผลต่อการเกิดชุมชนเสมือน
- ทำการเก็บข้อมูลในหลายช่วงเวลาต่าง ๆ ที่เป็นปัจจัยให้เกิดการเปลี่ยนแปลงการตัดสินใจในการเดินทาง ทำให้เห็นภาพการเกิดชุมชนเสมือนได้ชัดเจนยิ่งขึ้น และเพื่อนำข้อมูลมาเปรียบเทียบให้ได้ข้อมูลที่ถูกต้องที่สุด
- การกำหนดตำแหน่งด้าน ตำแหน่งจุดเริ่มต้นในการเดินตามคนเดินเท้า ควรเพิ่ม ประตูเข้าออกของห้างสรรพสินค้าเซ็นทรัล เพื่อให้เห็นถึงเส้นทางการเดินเท้าที่มีผู้นิยมเลือกสัญจรจากห้างสรรพสินค้าไปยังบริเวณต่างๆ ในพื้นที่ เนื่องจากห้างสรรพสินค้าเซ็นทรัลเป็นศูนย์กลางของพื้นที่ที่มีบทบาทต่อการเกิดชุมชนเสมือน

6.4.2 การศึกษารูปแบบชุมชนเสมือนในพื้นที่โดยรอบสถานีรถไฟฟ้าใต้ดินพหลโยธิน

หากจะทำการศึกษารูปแบบชุมชนเสมือนในพื้นที่อื่น ต้องเข้าใจว่ารูปแบบชุมชนเสมือนที่เกิดขึ้นไม่ว่าจะเป็นบริเวณใด ก็ยังคงแสดงออกมาแสดงออกมาในรูปแบบของ ปรากฏการณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้นในพื้นที่ บริเวณที่มีคนเดินเท้าหลากหลายประเภทเข้าใช้พื้นที่ทั้ง การสัญจรผ่าน และการสัญจรเพื่อเข้าถึง หรือการจับจองพื้นที่ของคนเดินเท้าเพื่อทำกิจกรรมต่างๆ ในช่วงเวลาต่างๆ ของวัน

จึงจำเป็นที่จะต้องมีการสำรวจพื้นที่นั้นๆ ในเบื้องต้นก่อน เพื่อให้ทราบถึงลักษณะการใช้พื้นที่ ประเภทของผู้เข้าใช้ และปริมาณการสัญจรของคนเดินเท้าคร่าวๆ เพื่อนำมาใช้เป็น ข้อมูลในการออกแบบเทคนิคและวิธีการโดยกำหนดเป็นเงื่อนไขต่างๆ โดยมีเงื่อนไขในการเก็บ ข้อมูล ดังนี้

- ประเภทของคนเดินเท้าที่เข้าใช้พื้นที่ ซึ่งจะแตกต่างกันในแต่ละพื้นที่ เพราะในแต่ละพื้นที่จะมีผู้เข้าใช้ที่หลากหลาย และมีผู้เข้าใช้เฉพาะตามแต่ละพื้นที่ เช่น บริเวณสีลมจะพบนักท่องเที่ยว บริเวณท่าพระจันทร์จะพบพระสงฆ์ เป็นต้น
- ช่วงเวลาในการเก็บสำรวจ แต่ละพื้นที่ที่มีการเข้าใช้แตกต่างกันตามช่วงเวลา ซึ่งทำให้ในการเก็บข้อมูลต้องเก็บเพิ่มในช่วงเวลาอื่น หรือไม่เก็บข้อมูลในช่วงเวลา

ใดเวลาหนึ่ง เช่น บริเวณสีลมจะมีการเข้าใช้พื้นที่ตั้งแต่เข้าไปจนถึงกลางคืน จึงต้องมีการกำหนดช่วงเวลาของการเก็บข้อมูลในเวลากลางคืนด้วย

- รูปแบบกิจกรรมต่างๆ ที่เกิดขึ้น ในแต่ละพื้นที่จะเกิดกิจกรรมที่มีความแตกต่างกันในแต่ละวัน จึงควรกำหนดวันในการเก็บข้อมูล เพราะบางพื้นที่ต้องทำการเก็บข้อมูลทั้งในวันธรรมดาและในวันหยุดสุดสัปดาห์ เนื่องจากมีกิจกรรมที่เกิดขึ้นแตกต่างกันซึ่งส่งผลในเรื่องของจำนวนคนและประเภทของคนที่ใช้ ซึ่งในบางพื้นที่อาจจะเก็บข้อมูลเฉพาะในวันธรรมดา เพราะกิจกรรมที่เกิดขึ้นในพื้นที่เหมือนหรือคล้ายคลึงกันทุกวัน
- ปริมาณคน ในแต่ละพื้นที่จะแตกต่างกันตามปัจจัยต่างๆ ที่ดึงดูดให้มีผู้ใช้เป็นจำนวนมาก เมื่อทราบจำนวนคนโดยการประมาณจากการสำรวจเบื้องต้นแล้ว ก่อนทำการเก็บข้อมูล ต้องออกแบบการเก็บข้อมูลโดยกำหนดจำนวนผู้สำรวจให้เพียงพอที่จะสามารถเก็บข้อมูลของผู้ใช้พื้นที่ได้อย่างครบถ้วน และเพื่อให้ได้ข้อมูลของจุดต่างๆ ในเวลาเดียวกัน

และในการศึกษารูปแบบชุมชนเสมือนนั้น การเก็บข้อมูลเพื่อให้ได้ภาพที่ครบถ้วนสมบูรณ์ จึงจำเป็นต้องทำการบันทึกซ้ำในตลอดทุกช่วงเวลาของวัน เนื่องจากชุมชนเสมือนเป็นปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นต่อเนื่องตลอดทั้งวัน ไม่เฉพาะเวลาใดเวลาหนึ่ง และการเก็บข้อมูลในทุกส่วนของพื้นที่ในเวลาเดียวกันจะสามารถทำให้เห็นถึงภาพรวมในการเกิดปรากฏการณ์ต่างๆ ของพื้นที่ได้ชัดเจนและเพื่อให้ได้ข้อมูลที่ใกล้เคียงความจริงมากที่สุด จึงควรจะมีจำนวนของผู้ที่ทำการสำรวจให้เหมาะสมกับปัจจัยต่างๆ ของพื้นที่ เช่น ขอบเขตพื้นที่สำรวจ เป็นต้น